

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	13 Механічна інженерія ¹
Спеціальність	132 Матеріалознавство, 136 Металургія
Освітня програма	Нанотехнології та комп'ютерний дизайн матеріалів, Металознавство та моделювання процесів термічної обробки, Металофізичні процеси та їх комп'ютерне моделювання, Комп'ютеризовані процеси лиття, Спеціальна металургія
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	очна(денна)
Рік підготовки, семестр	IV курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни	120 годин/4 кредити ЄКТС (132 Матеріалознавство), 90 годин/3 кредити ЄКТС (136 Металургія)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	залік
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: канд. екон. наук, Нараєвський Сергій Вікторович, s.naraevsky@ukr.net ² Практичні: канд. екон. наук, Нараєвський Сергій Вікторович, s.naraevsky@ukr.net
Розміщення курсу	Посилання на дистанційний ресурс (Moodle, Google classroom, тощо)

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Вивчення дисципліни «Економіка і організація виробництва» передбачає здобуття знань з сутності економічного механізму діяльності підприємств різних форм власності, організаційних основ створення і функціонування сучасного виробництва, планування робіт, оволодіння методами розрахунку й обґрунтування інженерних та господарських рішень, досягнення найвищих результатів роботи.

Метою вивчення дисципліни «Економіка і організація виробництва» є оволодіння майбутніми інженерами сучасними методами та засобами ефективного використання обмежених виробничих ресурсів, організації та планування виробничих процесів для виготовлення конкурентоспроможної промислової продукції з високою часткою доданої вартості.

Предметом вивчення дисципліни «Економіка і організація виробництва» є сукупність форм та методів ведення ефективної виробничо-господарської діяльності як на рівні окремих

¹ В полях Галузь знань/Спеціальність/Освітня програма:

Для дисциплін професійно-практичної підготовки зазначається інформація відповідно до навчального плану. Для соціально-гуманітарних дисциплін вказується перелік галузей, спеціальностей, або «для всіх».

² Електронна пошта викладача або інші контакти для зворотного зв'язку, можливо зазначити прийомні години або години для комунікації у разі зазначення контактних телефонів. Для силабусу дисципліни, яку викладає багато викладачів (наприклад, історія, філософія тощо) можна зазначити сторінку сайту де представлено контактну інформацію викладачів для відповідних груп, факультетів, інститутів.

виробничих підрозділів, так і на рівні промислового підприємства загалом, які мають ґрунтуватися на останніх досягненнях науки й практичного досвіду країн-лідерів у відповідних напрямках промисловості.

Вивчення дисципліни «Економіка і організація виробництва» має сприяти формуванню у студентів таких **компетентностей**:

- аналізувати фактори суспільного виробництва та узагальнювати ознаки економічних систем;
- обґрунтовувати результати економічної діяльності підприємства в умовах ринку;
- аналізувати макроекономічні проблеми національної економіки;
- досліджувати процеси ефективної організації та планування виробництва;
- здійснювати техніко-економічні обґрунтування виробничих процесів.

Після засвоєння навчальної дисципліни студенти мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- основних економічних категорій та законів функціонування економіки;
- механізму ринкової рівноваги та сутності ринкової конкуренції;
- показників розвитку національної економіки;
- теоретичних засад функціонування підприємства;
- складу матеріальних, трудових і фінансових ресурсів промислового підприємства;
- показників ефективного використання ресурсів промислового підприємства;
- механізму ціноутворення, форми оплати праці;
- основних показників господарської діяльності підприємства за видами економічної діяльності;

уміння:

- володіти економічними поняттями та категоріями;
- обчислювати основні показники розвитку національної економіки;
- застосовувати методи оцінки економічних показників економічного аналізу в сфері професійної діяльності;
- обчислювати основні техніко-економічні показники діяльності підприємства.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Вивчення дисципліни спирається на знання, отримані в програмі попередніх років навчання (бакалаврат) у КПІ ім. Ігоря Сікорського в таких курсах як «Вища математика», «Філософія», та інших.

Дисципліна забезпечує вивчення наступних дисциплін: «Основи менеджменту», «Основи маркетингу», «Основи підприємництва» та «Управління проектами». Компетенції, отримані студентами в процесі вивчення цієї дисципліни застосовуються ними під час виконання дипломної роботи, зокрема, «організаційно-економічного розділу».

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Економічні основи виробничо-господарської діяльності підприємства

Підприємство як суб'єкт господарювання. Економічний механізм діяльності підприємства.

Розділ 2. Ресурсне забезпечення підприємства.

Основні та оборотні засоби підприємства.

Кадри та продуктивність праці. Організація оплати праці на підприємстві.

Розділ 3. Економічні результати та ефективність виробництва.

Витрати виробництва та собівартість продукції. Ціни та ціноутворення підприємства в умовах ринку.

Фінансово-економічні результати діяльності підприємства. Якість і конкурентоспроможність продукції підприємства.

Розділ 4. Основи організації та планування виробництва.

Організація основного виробництва на підприємстві.

Технологічна та організаційна підготовка виробництва.

Організація допоміжного виробництва. Організація технічного обслуговування і ремонту обладнання.

Прогнозування і планування діяльності підприємства.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник. [Електронний ресурс] – К.: Кондор -Видавництво, 2016. – 378с. Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua>.
2. Економіка підприємств: Навч. посібник. [Електронний ресурс] / За ред. П.С. Харіва. – Т.: Економічна думка, 2002. – 450с. Режим доступу: <http://library.tneu.edu.ua>.
3. Економіка та організація виробництва: Підручник/ За заг. ред. В.Г. Герасимчука, А.Е. Розенплентера. – К.: Знання, 2007. – 678 с.
4. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. [Електронний ресурс] – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 488 с. Режим доступу: <http://flightcollege.com.ua>.

Допоміжна література

1. Афанасьєв М.В., Гончаров А.Б. Економіка підприємства. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. / За редакцією проф. М.Ф. Афанасьєва. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2003. – 410с.
2. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства. Навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. 280с.
3. Економіка і організація хімічних виробництв. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт для студентів заочної форми навчання для студ. хіміко-технологічних спец. / Уклад.: О.А. Підлісна, В.В. Янковий, М.П. Дорошенко. – К.: ІВЦ Видавництво «Політехніка», 2002 – 20 с.
4. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропівного. - Вид. 2-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2000. – 528 с.
5. Економіка та організація виробництва: Метод.вказівки до викон. організац. – екон. Розділу дипломн. проектів і курсових робіт для студ. ф-ту електроніки/ Уклад.: В.П. Пашін, В.В. Романов, Н.В. Єгорова. – К.: НТУУ “КПІ”, 2011. – 118с.
6. Єгунов Ю.А. Організація виробництва на промисловому підприємстві. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 488с.
7. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 472 с.
8. Круш П.В., Клименко О.В., Подвігіна В.І., Гулевич В.О. Капітал, основні та оборотні засоби підприємства. Навчальний посібник. – К.: Цент учбової літератури, 2008. – 328 с.
9. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з курсу «Економіка та організація підприємства». К.: НТУУ(КПІ), 2008.
10. Онищенко В.О., Редкін О.В., Старовірець А.С., Чевганова В.Я.. Організація виробництва. Практикум: Навч. посібник. – К.: Лібра, 2005. – 376с.
11. Організація виробництва: Навч. посіб. / В.О. Онищенко, О.В. Редкін, А.С. Старовірець, В.Я. Чевганова. — К.: Лібра, 2005. — 336 с.
12. Подвігіна В.І., Гулевич В.О. Організація виробничого процесу в часі та просторі. Потокове виробництво. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 136 с.
13. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: Навч. посібник. – Житомир, ЖІТІ, 2002. – 647с.

Інформаційні ресурси:

1. Законодавство України [Електрон. ресурс] / Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
2. Рішення уряду України (нормативно-правові акти) [Електрон. ресурс] / Сайт Кабінету міністрів України. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/nprasearch>.
3. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (документи) [Електрон. ресурс] / Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/List>.
4. Національна академія наук України [Електрон. ресурс] / Сайт Національної академії наук України. – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default.aspx>.
5. Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона Національної академії наук України. [Електрон. ресурс] / Сайт Національної академії наук України (відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства. – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/UA/Org/Pages/default.aspx>.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Заплановані види навчальних занять: лекції, практичні заняття.

Методика викладання дисципліни ґрунтується на поєднанні послідовності вивчення лекційного матеріалу, опрацювання матеріалу програми на практичних заняттях, самостійної роботи студентів з використанням основного і додаткового матеріалів, інформаційних джерел.

При досягненні дисципліни увага акцентується як на теоретичних аспектах логіки прийняття економічних рішень на рівні окремого підприємства, так і на прикладному значенні економічних закономірностей, визначених законодавчими і нормативними актами правил поведінки підприємств як господарських суб'єктів. На лекціях закладаються основи розуміння студентами сутності економічних закономірностей, їх причин та наслідків. Лекція повинна організувати творчу думку студентів, активізувати їх роздуми над проблемою й обирати правильну тактику в вирішенні тих чи інших виробничо-господарських ситуацій. На лекціях студенти повинні вчитися усвідомлювати основні поняття та положення економіки підприємства, самостійно виділяти і засвоювати головне.

На практичних заняттях студенти виконують типові розрахунково-аналітичні задачі та опрацьовують матеріал лекційних занять. Самостійна робота студентів у ході вивчення дисципліни «Економіка і організація виробництва» проводиться за такими формами:

- опрацювання лекційного матеріалу та поглиблення розглянутих проблем на практичних заняттях;
- самостійна робота студентів за тематикою лекційних занять;
- підготовка до заліку та його складання у разі недостатньої кількості балів набраних протягом навчального семестру.

Опрацювання теоретичних питань на практичних заняттях проводиться у формі дискусії за темами визначеними, що розглядаються на лекційних заняттях. Окрім того, на практичних заняттях студенти розв'язують задачі, ситуаційні вправи. Для покращення засвоєння матеріалу слід практикувати: експрес-опитування, тестування, заслуховування доповідей та їх обговорення, аналітичні огляди.

Термін виконання (тиждень)	Назва розділів і тем
	Розділ 1. Економічні основи виробничо-господарської діяльності підприємства Підприємство як суб'єкт господарювання. Економічний механізм діяльності підприємства.

1	Лекція (тема) 1. Вступ до курсу. Економіка як сфера діяльності людей і галузь науки. Сутність понять «економіка» та «організація виробництва». Зміст курсу «Економіка і організація виробництва» та його взаємозв'язки з іншими дисциплінами.
1	Практичне заняття 1. Вступ до курсу. Мета: проаналізувати виникнення та історію розвитку дисципліни, розглянути зміст курсу «Економіка і організація виробництва». Перелік питань. Економіка як сфера діяльності людей і галузь науки. Сутність понять «економіка» та «організація виробництва». Зміст курсу «Економіка і організація виробництва» та його взаємозв'язки з іншими дисциплінами.
2	Лекція (тема) 2. Підприємство як суб'єкт господарської діяльності. Поняття підприємства, цілі й напрямки діяльності. Ринкова модель підприємства. Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми підприємств та їх об'єднань. Організаційна структура підприємств. Майно та капітал підприємств. Економічна природа та особливості малого підприємництва.
2	Практичне заняття 2. Підприємство як суб'єкт господарської діяльності. Мета: дослідити види підприємств їх структуру та особливості функціонування. Перелік питань. Поняття підприємства, цілі й напрямки діяльності. Ринкова модель підприємства. Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми підприємств та їх об'єднань. Організаційна структура підприємств.
	Розділ 2. Ресурсне забезпечення підприємства. Основні та оборотні засоби підприємства. Кадри та продуктивність праці. Організація оплати праці на підприємстві.
3	Лекція (тема) 3. Основні засоби підприємства, їх склад та класифікація. Види оцінки основних засобів. Склад і класифікація основних засобів.
3	Практичне заняття 3. Основні засоби підприємства, їх склад та класифікація. Мета: проаналізувати класифікацію основних засобів та особливості віднесення їх до окремих груп. Перелік питань. Види оцінки основних засобів. Склад і класифікація основних засобів.
	Лекція (тема) 4. Основні засоби підприємства, їх спрацювання, амортизація та ефективність використання. Спрацювання і амортизація основних засобів. Методи нарахування амортизації. Нематеріальні ресурси та активи. Ефективність використання основних засобів.
4	Практичне заняття 4. Основні засоби підприємства, їх спрацювання, амортизація та ефективність використання. Мета: проаналізувати різні методи нарахування амортизації та доцільність їхнього використання в залежності від виду основних засобів; розглянути показники ефективності використання основних засобів. Перелік питань. Спрацювання і амортизація основних фондів. Методи нарахування амортизації. Нематеріальні ресурси та активи. Ефективність використання основних засобів.
5	Лекція (тема) 5. Оборотні засоби підприємства та їх нормування. Загальна характеристика, склад та класифікація оборотних засобів. Нормування оборотних засобів у виробничих запасах матеріалів, незавершеному виробництві та інших елементах. Джерела формування та ефективність використання оборотних засобів.
5	Практичне заняття 5. Оборотні засоби підприємства та їх нормування. Мета: дослідити склад та класифікацію оборотних засобів, а також показники ефективності їхнього використання. Перелік питань. Загальна характеристика, склад та класифікація оборотних засобів. Нормування оборотних засобів у виробничих запасах матеріалів, незавершеному виробництві та інших елементах. Джерела формування та ефективність використання оборотних засобів.
6	Лекція (тема) 6. Персонал підприємства та продуктивність праці. Поняття, класифікація та структура персоналу. Продуктивність праці персоналу: сутність, методи визначення та фактори зростання.
6	Практичне заняття 6. Персонал підприємства та продуктивність праці. Мета: дослідити класифікацію персоналу підприємства та показники продуктивності праці.

	<i>Перелік питань. Поняття, класифікація та структура персоналу. Продуктивність праці персоналу: сутність, методи визначення та фактори зростання.</i>
7	Лекція (тема) 7. Мотивація трудової діяльності та оплата праці. Мотивація трудової діяльності. Організація оплати праці на підприємстві. Тарифна система. Форми та системи оплати праці.
7	Практичне заняття 7. Мотивація трудової діяльності та оплата праці. Мета: дослідити існуючі форми та системи оплати праці, а також доцільність їхнього використання в залежності від умов праці. Перелік питань. Мотивація трудової діяльності. Організація оплати праці на підприємстві. Тарифна система. Форми та системи оплати праці.
	Розділ 3. Економічні результати та ефективність виробництва. Витрати виробництва та собівартість продукції. Ціни та ціноутворення підприємства в умовах ринку. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства. Якість і конкурентоспроможність продукції підприємства.
8	Лекція (тема) 8. Витрати та собівартість продукції. Загальна характеристика витрат на виробництво продукції (виконання робіт, надання послуг). Класифікація витрат на виробництво продукції. Групування витрат за економічними елементами та статтями калькуляції. Визначення собівартості окремих виробів.
8	Практичне заняття 8. Витрати та собівартість продукції. Мета: проаналізувати існуючі класифікації витрат підприємства, технологію складання калькуляції собівартості продукції. Перелік питань. Загальна характеристика витрат на виробництво продукції (виконання робіт, надання послуг). Класифікація витрат на виробництво продукції. Групування витрат за економічними елементами та статтями калькуляції. Визначення собівартості окремих виробів.
9	Лекція (тема) 9. Ціни на продукцію (роботи, послуги). Сутнісна характеристика цін, види цін, методи їх встановлення.
9	Практичне заняття 9. Ціни на продукцію (роботи, послуги). Мета: дослідити існуючі методи ціноутворення та важливість цінової політики. Перелік питань. Сутнісна характеристика цін, види цін, методи їх встановлення.
10	Лекція (тема) 10. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства. Сутність фінансової діяльності підприємства. Формування виручки підприємства. Показники прибутку і методика їх визначення. Напрямки використання прибутку.
10	Практичне заняття 10. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства. Мета: проаналізувати показники, що характеризують фінансово-економічні результати діяльності підприємства. Перелік питань. Сутність фінансової діяльності підприємства. Формування виручки підприємства. Показники прибутку і методика їх визначення. Напрямки використання прибутку.
11	Лекція (тема) 11. Ефективність господарської діяльності підприємства. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Сутність та вимірювання ефективності діяльності підприємства. Методика визначення економічної ефективності інженерних та господарських рішень.
11	Практичне заняття 11. Ефективність господарської діяльності підприємства. Мета: дослідити ефективність господарської діяльності підприємства. Перелік питань. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Сутність та вимірювання ефективності діяльності підприємства. Методика визначення економічної ефективності інженерних та господарських рішень.
12	Лекція (тема) 12. Оцінка ефективності інвестиційних вкладень. Чиста теперішня вартість, індекс прибутковості, термін окупності та внутрішня норма доходності капітальних інвестиційних витрат у розвиток виробництва.
12	Практичне заняття 12. Оцінка ефективності інвестиційних вкладень. Мета: опрацювати показники ефективності інвестиційних вкладень та визначити доцільність їхнього використання. Перелік питань. Чиста теперішня вартість, індекс прибутковості, термін окупності та внутрішня норма доходності капітальних інвестиційних витрат у розвиток виробництва.

	<p>Розділ 4. Основи організації та планування виробництва. Організація основного виробництва на підприємстві. Технологічна та організаційна підготовка виробництва. Організація допоміжного виробництва. Організація технічного обслуговування і ремонту обладнання. Прогнозування і планування діяльності підприємства.</p>
13	<p>Лекція (тема) 13. Організаційні основи виробництва. Організація виробництва: сутність, принципи. Загальні форми організації виробництва. Типи виробництва, їх техніко-економічна характеристика.</p>
13	<p>Практичне заняття 13. Організаційні основи виробництва. Мета: дослідити загальні форми організації виробництва. Перелік питань. Організація виробництва: сутність, принципи. Загальні форми організації виробництва. Типи виробництва, їх техніко-економічна характеристика.</p>
14	<p>Лекція (тема) 14. Впровадження інновацій та організація наукових досліджень. Комплексна організація підготовки виробництва до випуску нової продукції. Організація винахідницької, раціоналізаторської та патентно-ліцензійної роботи. Інформаційне забезпечення виробничої діяльності підприємства. Види, методи і етапи виконання наукових досліджень. Завдання та стадії проектно-конструкторських робіт. Забезпечення технологічності конструкції виробів. Автоматизація проектно-конструкторських робіт. Планування, фінансування та звітність при виконанні науково-дослідних і проектно-конструкторських робіт. Організаційні форми проведення наукових досліджень і проектно-конструкторських робіт.</p>
14	<p>Практичне заняття 14. Впровадження інновацій та організація наукових досліджень. Мета: проаналізувати існуючі організаційні форми впровадження інновацій. Перелік питань. Комплексна організація підготовки виробництва до випуску нової продукції. Організація винахідницької, раціоналізаторської та патентно-ліцензійної роботи. Інформаційне забезпечення виробничої діяльності підприємства. Види, методи і етапи виконання наукових досліджень. Завдання та стадії проектно-конструкторських робіт. Забезпечення технологічності конструкції виробів. Автоматизація проектно-конструкторських робіт. Планування, фінансування та звітність при виконанні науково-дослідних і проектно-конструкторських робіт. Організаційні форми проведення наукових досліджень і проектно-конструкторських робіт.</p>
15	<p>Лекція (тема) 15. Технологічна та організаційна підготовка виробництва. Завдання, стадії та етапи технологічної підготовки виробництва. Структура і завдання органів технологічної підготовки виробництва на підприємстві. Технологічна уніфікація та стандартизація. Порівняльний техніко-економічний аналіз технологічних процесів. Зміст та головні етапи організаційної підготовки виробництва. Організація переходу на випуск нових видів продукції.</p>
15	<p>Практичне заняття 15. Технологічна та організаційна підготовка виробництва. Мета: дослідити особливості технологічної та організаційної підготовки виробництва. Перелік питань. Завдання, стадії та етапи технологічної підготовки виробництва. Структура і завдання органів технологічної підготовки виробництва на підприємстві. Технологічна уніфікація та стандартизація. Порівняльний техніко-економічний аналіз технологічних процесів. Зміст та головні етапи організаційної підготовки виробництва. Організація переходу на випуск нових видів продукції.</p>
16	<p>Лекція (тема) 16. Виробничий процес та його організація. Складові виробничого процесу. Виробничий цикл та його структура. Визначення тривалості виробничого циклу. Виробнича структура підприємства та цеху.</p>
16	<p>Практичне заняття 16. Виробничий процес та його організація. Мета: дослідити особливості організації виробничого процесу у часі. Перелік питань. Складові виробничого процесу. Виробничий цикл та його структура. Визначення тривалості виробничого циклу. Виробнича структура підприємства та цеху.</p>
17	<p>Лекція (тема) 17. Методи організації виробництва. Організація виробництва не поточними методами. Сутність потокового виробництва та класифікація потокових ліній. Організація та основні розрахунки потокових ліній. Організація автоматизованого виробництва.</p>

	<i>Система виробництва «канбан».</i>
17	<p>Практичне заняття 17. Методи організації виробництва.</p> <p><i>Мета: дослідити існуючі методи організації виробництва та особливості їхнього використання.</i></p> <p><i>Перелік питань. Організація виробництва не поточними методами. Сутність потокового виробництва та класифікація поточкових ліній. Організація та основні розрахунки поточкових ліній. Організація автоматизованого виробництва. Система виробництва «канбан».</i></p>
18	<p>Лекція (тема) 18. Основи організації праці та нормування праці. Цілі, завдання та зміст організації праці. Поділ і кооперування праці. Організація робочого місця та його обслуговування. Організація праці керівника. Сутність і задачі нормування праці. Класифікація витрат робочого часу та склад норми часу. Система норм і нормативів праці. Методи нормування праці. Вивчення витрат робочого часу спостереженням. Нормування праці управлінського персоналу.</p>
18	<p>Практичне заняття 18. Основи організації праці та нормування праці.</p> <p><i>Мета: дослідити структуру норм та нормативів.</i></p> <p><i>Перелік питань. Цілі, завдання та зміст організації праці. Поділ і кооперування праці. Організація робочого місця та його обслуговування. Організація праці керівника. Сутність і задачі нормування праці. Класифікація витрат робочого часу та склад норми часу. Система норм і нормативів праці. Методи нормування праці. Вивчення витрат робочого часу спостереженням. Нормування праці управлінського персоналу.</i></p>

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента охоплює такі складники як підготування до поточних опитувань, підготування до практичних занять, завдяки поглибленому опрацюванню матеріалів лекційних занять, підготовка доповіді.

З метою поглибленого вивчення окремих тем дисципліни на самостійну роботу та додаткове опрацювання доцільно винести наступні питання:

1. Організаційно правові форми підприємства.
2. Ринкове середовище підприємства.
3. Економічний механізм діяльності підприємства.
4. Характеристика капіталу і виробничих фондів підприємства.
5. Класифікація, структура, облік та оцінка основних фондів.
6. Знос, амортизація і відтворення основних фондів.
7. Показники використання основних фондів.
8. Нематеріальні активи.
9. Оборотні засоби: характеристика, склад та структура.
10. Нормування оборотних засобів.
11. Ефективність використання оборотних засобів.
12. Персонал підприємства, його склад, структура і класифікація.
13. Визначення чисельності окремих категорій персоналу.
14. Продуктивність праці, показники та методи її вимірювання.
15. Резерви зростання продуктивності праці.
16. Сутність та функції заробітної плати.
17. Тарифна система оплати праці.
18. Преміювання персоналу.
19. Витрати та їх класифікація.
20. Групування витрат за економічними елементами.
21. Калькуляція собівартості продукції.
22. Напрями зниження собівартості продукції.
23. Поняття, функції та класифікація цін.
24. Методи ціноутворення.
25. Фінанси підприємств.

26. *Формування та розподіл прибутку підприємств.*
27. *Оподаткування підприємств.*
28. *Сутність та класифікація інвестицій.*
29. *Зміст та основні елементи інвестиційного проекту.*
30. *Аналіз ризиків інвестиційних проектів.*
31. *Визначення ефективності інженерних та господарських рішень.*
32. *Показники та методи розрахунку ефективності інвестицій.*
33. *Історія розвитку Організації виробництва, як науки.*
34. *Організаційні типи виробництва та їх техніко-економічна характеристика.*
35. *Організаційна та технологічна підготовка виробництва.*
36. *Організаційні форми проведення наукових досліджень і проектно-конструкторських робіт*
37. *Порівняльний техніко-економічний аналіз технологічних процесів.*
38. *Виробничий цикл та його структура.*
39. *Організація виробництва непотоковими методами.*
40. *Потокове виробництво та класифікація поточкових ліній.*
41. *Організація автоматизованого виробництва.*
42. *Система виробництва «канбан».*
43. *Основи організації праці.*
44. *Організація робочого місця та його обслуговування.*
45. *Організація нормування праці.*
46. *Організація роботи забезпечуючи підрозділів.*
47. *Організація обслуговуючих господарств.*
48. *Нормування витрат і запасів матеріалів.*
49. *Конкурентоспроможність продукції та її показники.*
50. *Сутність планування та різновиди планів підприємства.*
51. *Стратегічне та тактичне планування.*
52. *Бізнес-планування.*

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковим, фінальний рейтинговий бал студента формується на основі оцінювання результатів навчання протягом семестру. Підсумковий результат студента складається з балів отриманих за роботу на лекційних та практичних заняттях і публічному виступі (доповіді).

Для активної участі у роботі на практичних заняттях студент готується за матеріалами наданими викладачем на лекційних заняттях. Участь у роботі на практичних заняттях також передбачає підготування однієї доповіді у межах усіх занять протягом навчального семестру.

Пропущені контрольні заходи оцінювання. Кожен студент має право відпрацювати пропущені з поважної причини (лікарняний, мобільність тощо) заняття за рахунок самостійної роботи. Детальніше за посиланням: <https://kpi.ua/files/n3277.pdf>.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання. Студент може підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Студенти мають право аргументовано оскаржити результати контрольних заходів, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного.

Календарний рубіжний контроль. Проміжна атестація студентів (далі – атестація) є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами³.

Критерій		Перша атестація	Друга атестація
Термін атестації ⁴		Тиждень 8	Тиждень 14
Умови отримання атестації	Поточний рейтинг ⁵	≥ 24 балів	≥ 42 балів

Академічна доброчесність. Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Призначення заохочувальних та штрафних балів

Заохочувальні бали		Штрафні бали	
Критерій	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал
Написання тез за тематикою навчальної дисципліни «Економіка і організація виробництва»	5 балів	-	-
Написання фахової статті за темою навчальної дисципліни «Економіка і організація виробництва»	10 балів	-	-

Підготування до практичних занять здійснюється під час самостійної роботи студентів з можливістю консультування з викладачем у визначений час консультацій або за допомогою електронного листування (електронна пошта, месенджери).

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Семестрова атестація проводиться у вигляді заліку. Для оцінювання результатів навчання застосовується 100-бальна рейтингова система та університетська шкала.

Поточний контроль: участь у дискусії на лекційних заняттях, опитування, участь у роботі на практичних заняттях, доповідь.

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік

Умови допуску до семестрового контролю: семестровий рейтинг більше 60 балів.

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кількість	Разом
1	Участь у роботі на лекційних заняттях	36	1; 2	18	36
2	Участь у роботі на практичних заняттях	54	1; 2; 3	18	54
3	Публічний виступ (доповідь)	10	0; 1-2; 3-4; 5-6; 7-8; 9-10	1	10
	Разом				100

*Вагові 100 балів охоплюють три складники: участь у роботі на лекційних заняттях, участь у роботі на практичних заняттях, підготовка доповіді.

³ Рейтингові системи оцінювання результатів навчання: Рекомендації до розроблення і застосування. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 20 с.

⁴ Там само.

⁵ Там само.

Перший компонент – участь у роботі на лекційних заняттях. Активна участь оцінюється у 2 бали, малоактивна участь, некоректні запитання та коментарі, які свідчать про неуважне ставлення студента до заняття, знижують оцінку за роботу в семінарі до 1 балу або до 0 балів.

Другий компонент – участь у роботі на практичних заняттях. Активна участь у занятті, правильні відповіді на поставлені запитання, правильно розв'язані задачі – оцінюються у 3 бали; відповіді на поставлені запитання містять незначні недоліки, у розв'язуванні задач є несуттєві помилки – оцінюються у 2 бали; малоактивна участь у занятті, неповні відповіді на поставлені запитання, суттєві помилки у розв'язуванні задач – оцінюються у 1 бал; невірні відповіді на поставлені запитання, невірно розв'язані задачі, відсутність на занятті – оцінюються у 0 балів.

Третій компонент – підготовка доповіді на обрану тему, яке оцінюється у 10 балів: «відмінно», творче розкриття завдання, вільне володіння матеріалом, чіткі і правильні відповіді на поставлені запитання за темою доповіді – 9–10 балів; «дуже добре», глибоке розкриття завдання, незначні неточності у відповідях на поставлені запитання за темою доповіді – 7–8 балів; «добре», обґрунтоване розкриття завдання, неточності у відповідях на поставлені запитання за темою доповіді – 5-6 балів, «задовільно», слабе володіння матеріалом, але наявність відповідей на поставлені запитання за темою доповіді – 3–4 бали, «достатньо», слабе володіння матеріалом, некоректні відповіді на поставлені запитання за темою доповіді – 1–2 бали, «незадовільно»; слабе володіння матеріалом, відсутність відповідей на поставлені запитання за темою доповіді – 0 балів.

Для отримання заліку з кредитного модуля «автоматом» потрібно мати рейтинг не менше 60 балів. Студенти, яких допущено до складання заліку та які наприкінці семестру мають рейтинг менше 60 балів, а також ті, хто хоче підвищити оцінку, виконують залікову контрольну роботу. Їхні бали отримані за семестр множаться на 0,6 і до отриманого результату додаються бали за залікову контрольну роботу.

Залікова контрольна робота складається з 4-х задач.

Критерії оцінювання:

1. Повна, правильна відповідь (розв'язана задача) на 4 питання – 40 балів;
2. Повна, правильна відповідь (розв'язана задача) на 3 питання – 30 балів;
3. Повна, правильна відповідь (розв'язана задача) на 2 питання – 20 балів;
4. Повна, правильна відповідь (розв'язана задача) на 1 питання – 10 балів;

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань для доповіді зазначені у пункті 6 силябусу.

Методи та форми навчання включають не лише традиційні університетські лекції та практичні заняття, а також елементи роботи в командах та групових дискусій. Застосовуються стратегії активного навчання, які визначаються такими методами та технологіями: методи проблемного навчання (дослідницький метод); візуалізація та інформаційно-комунікаційні технології, зокрема електронні презентації для лекційних занять. Комунікація з викладачем будується за допомогою використання інформаційної системи «Електронний кампус», платформи дистанційного навчання «Сікорський», а також такими

інструментами комунікації, як електронна пошта, Telegram і Viber. Під час навчання та для взаємодії зі студентами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено:

доцент кафедри міжнародної економіки, канд. екон. наук,
Нараєвський Сергій Вікторович

Ухвалено кафедрою міжнародної економіки (протокол № 2 від 23.09.2020)

Погоджено Методичною комісією факультету менеджменту та маркетингу ⁶ (протокол № 1 від 16.09.2020)

---

⁶ Методичною радою університету – для загальноуніверситетських дисциплін.